

มาช่วยกันค้นหาเมือง “ระเวก” ของพระเจ้าอโศกมหาราช

โดย

คุณเอกอิสร ศรีวรรณ

มูลเหตุแห่งความสงสัย

หลังจากได้อ่าน “พุทธตำนานพระเจ้าเลียบโลก” ฉบับชำระสะสาง กัณฑ์ที่ ๒ มีความตอนหนึ่งที่กล่าวว่า .. พระพุทธองค์เสด็จจาริกสั่งสอนเวไนยสัตว์ทั้งหลายตามลำดับนิคมราชธานี จนเสด็จบรรลู่ถึงเมืองระเวกอันควรเป็นศาสนสักขี คือ เป็นที่ตั้งแห่งพระเจดีย์ธาตุ ๕ หลัง เพื่อเป็นเครื่องกำหนดอายุแห่งพระพุทธศาสนา ณ ที่นั้น พระพุทธองค์ได้ทรงมีพุทธปฏิภาพยากรณ์ ไว้ว่า “...ศูราอนนท์ เมื่อตถาคตปรินิพพานไปแล้วได้ ๒๑๘ พรรษา จะมีพระราชพระองค์หนึ่ง พระนามว่า “อโศกราช” เสวยราชในเมืองปาฏลิบุตร เป็นผู้มิเคยชานุกาพแผ่ไปในชมพูทวีปทั้งมวล จะแบ่งแจก ธาตุแห่งตถาคตมาประดิษฐานก่อนเป็นมหาเจดีย์ ๕ หลัง ให้เป็นที่บรรจุกุศสาธาตุ ๕ องค์ ไว้เป็นที่สักการบูชาแก่คนและเทวดาทั้งหลาย ตลอดถึงพระอินทร์ พระพรหม ครุฑ นาค ยักษ์ คนธรรพ์ไอศวรทั้งหลาย จักเป็นที่กำหนดหมายยังอายุแห่งพระพุทธศาสนา ๕๐๐๐ วัสสา เจดีย์ธาตุทั้ง ๕ หลังนี้แบ่งไว้ดังนี้ เจดีย์หลังที่ ๑ เป็นบุรุษนิมิต แห่งพระพุทธศาสนาพันที่ ๑, หลังที่ ๒ เป็นอายุแห่งพระพุทธศาสนาพันที่ ๒, หลังที่ ๓ เป็นพันวัสสาที่ ๓, หลังที่ ๔ เป็นพันวัสสาที่ ๔ หลังที่ ๕ .. คือว่า เมื่อตถาคตปรินิพพานไปแล้วได้ ๑๐๐๐ พรรษาบริบูรณ์เจดีย์หลังที่ ๑ ก็จะจมลงไปใต้น้ำอันเป็นที่อยู่ของพญานาค ในเมื่ออายุพระพุทธศาสนาล่วงไปได้ ๒๐๐๐ พรรษาบริบูรณ์ เจดีย์หลังที่ ๒ ก็จักจมลงไปใต้น้ำ ในเมื่ออายุพระพุทธศาสนาล่วงไปได้ ๓๐๐๐ ปีบริบูรณ์ เจดีย์หลังที่ ๓ ก็จักจมลง ในเมื่ออายุพระพุทธศาสนาล่วงไปได้ ๔๐๐๐ ปีบริบูรณ์ เจดีย์หลังที่ ๔ ก็จักจมลง ในเมื่ออายุพระพุทธศาสนาล่วงไปได้ ๕๐๐๐ ปีบริบูรณ์ เจดีย์หลังที่ ๕ ก็จะจมลงไป...”

(ที่มาของพุทธตำนานพระเจ้าเลียบโลก ได้มาจากการคัดลอกจาก “กระดานหินประดิษฐานอยู่ที่เมืองลังกาทวีป ปัจจุบันสถานที่นั้นมีปรากฏชื่อว่า มหาเสลาราม คือว่า วัดหลวงพระหีน” คัดลอกโดย พระมหาสามิทธิธรรมรส ซึ่งพระเจ้าอนุรุทธธรรมราช ซึ่งเสวยราชสมบัติที่หงสาวดีราชธานี ส่งพระสงฆ์ ๑๐๑ รูป ไปสืบค้นเมืองต่าง ๆ ที่พระพุทธศาสนาได้เคยไปประดิษฐานไว้ โดยเดินทางไปถึงลังกาเมื่อพระพุทธองค์ปรินิพพานไปแล้วได้ ๒๐๕๐ พรรษา)

ลักษณะของพระเจดีย์ตามตำนานที่บันทึกไว้

ใน “พุทธตำนานพระเจ้าเลียบโลก” ฉบับชำระสะสาง กัณฑ์ที่ ๒ ต่อมา มีความตอนหนึ่งว่า “...หลังจากสมเด็จพระชินมารเสด็จดับขันธปรินิพพานไปแล้ว เป็นเวลานานถึง ๒๑๘ ปี จึงมีพระราชองค์หนึ่งพระนามว่า “ธรรมมาโศกมหาราช” ได้ทรงฟื้นฟูพระพุทธศาสนาและพระชินธาตุให้รุ่งเรืองปรากฏทั่วไปทั่วชมพูทวีป และทรงทราบชัดว่า สถานที่อันมีอยู่ในเมืองระเวกนั้น เป็นอุดมสถานจักปรากฏเป็นที่รุ่งเรืองต่อไปถึง ๕๐๐๐ พระพรรษา เช่นนั้น พระองค์จึงทรงมีพระราชอาชญามอบ พระราชวัตถุทั้งหลาย คือ เงิน ทองคำ แก้ว แหวน วัตถุภรณ์และ

เครื่องอสังการต่าง ๆ แก่มหาเสนาอำมาตย์พร้อมด้วยบริวาร มาประชุมปรึกษาก่อสร้างเจดีย์ ๕ หลัง เป็นที่บรรจุพระ
เกศาธาตุไว้แทนที่พระพุทธรูปองค์ประทับนั่ง เพื่อเป็นที่กำหนดอายุพระพุทธรูปศาสนา ให้รู้ว่า เป็นอดีต ปัจจุบันและ
อนาคต จนกระทั่งครบ ๕๐๐๐ พรรษา พระเจดีย์นี้ประดิษฐานอยู่ที่เวียงระเวก ที่พระเจ้าอโศกธรรมราชทรงให้
ปฏิสังขรณ์มั่นคงดีขึ้น เพื่อให้เป็นที่เฝ้ารักษาพระเกศาธาตุทั้ง ๕ องค์นั้น มิให้มีอันตรายใด ๆ เกิดขึ้นได้ ด้วยเหตุนี้
พระมหาเจดีย์ธาตุทั้ง ๕ องค์นี้ จึงหุ้มด้วยแผ่นสังโกทองคำตั้งแต่ซอฟ้าลงมาจรดถึงพื้นดินเหมือนกันทุกองค์ และ
พระมหาเจดีย์ ๕ องค์นั้น แต่ละองค์สูง ๖๐ วา วัตรอบฐานธรณีทั้ง ๔ ด้านได้ ๑๒๑ วา แต่ละด้านกว้าง ๓๐ วา ๑
ศอก ฐานธรณีก่อตั้งฉากลดหลั่นสูงขึ้นไป ๗ ชั้น กว้างชั้นละ ๑ ศอก นับแต่ขอบขึ้นถึงหน้าฐานสูง ๓ วา ปั้นรูป
เทวดาไว้สี่มุมพระเจดีย์ทั้ง ๕ องค์ เทวดา ๒ องค์คือหอยสังข์เป่าฟ้อนรำอยู่ เทวดาอีก ๒ องค์ประนมมือไหว้อยู่ใกล้
พระเจดีย์ ๑ วา ๑ ศอก ทุก ๆ องค์ พระเจดีย์ทั้ง ๕ องค์นั้น ตั้งอยู่ห่างกันองค์ละ ๑๐ วาเท่า ๆ กัน...แล้วพระองค์ทรง
ให้สร้างปราสาทกำแพงเมืองอันมั่นคงยิ่งนัก ยาววัดได้ ๓๔๒๐ วา กว้าง ๒๐๔๐ วา ก่อด้วยหินทั้งสิ้น กำแพงหนา
ประมาณ ๗ วา สูง ๗ วา ขุดรากลึกลงไปในดิน ๕ วา แล้วขุดคูล้อมรอบ ๓ ชั้น คูแต่ละชั้นลึก ๒๐ วา กว้าง ๔๐ วา
...”

ความจากพงศาวดารเหตุการณ์ก่อนเสียกรุงศรีอยุธยา ครั้งที่ ๑

ตั้งแต่นั้นมาอายุพระพุทธรูปศาสนาล่วงเข้าสู่พันที่สาม จนกระทั่งมาถึงปีกัศักราช ๕๓๑ อายุพระ
ศาสนาล่วงไปได้ ๒๑๑๒ พรรษา มีกษัตริย์องค์หนึ่งพระนามว่าฟามหาธาเสวยราชย์ในเมืองหงสาวดีนคร ได้ยกจตุ
รงคเสนาโยธาเมืองได้อโยธยาและเมืองล้านช้าง ในกองทัพนั้นมีบัณฑิตผู้หนึ่งเป็นลูกของ แสนเชียงแลง เป็นผู้
ฉลาดมีปัญญารู้พินิจพิเคราะห์อย่างยิ่ง เมื่อกองทัพมาถึงเมืองระเวกได้หยุดทัพเพื่อให้พันธุคุณที่เมืองระเวกนั้น
บัณฑิตผู้นั้นได้เที่ยวตรวจตราดูบริเวณบ้านเมืองและได้สักการบูชาพระมหาเกศาธาตุอันประเสริฐ ได้อ่านดูจากฤ
ศาสตร์ (ศิลาจารึก) ที่พระยาอโศกธรรมราชและพระอรหันต์เจ้าทั้งหลายได้สลักไว้ที่แผ่นหิน รู้สึกอัศจรรย์ยิ่ง ก็
พิจารณากำหนดดูตามศิลาจารึก ก็ประดิษฐานแห่งพระมหาเจดีย์ธาตุทั้งหมด คือ รู้ว่า พระมหาเจดีย์ทั้ง ๕ องค์นั้น
ทรุดจมลงไปในน้ำลึกไปแล้ว ๒ องค์ ก็กำหนดได้ว่าพระพุทธรูปศาสนาล่วงไปแล้ว ๒๐๐๐ พรรษา และในปีกัศักราช
๕๓๑ ปีที่บัณฑิตลูกแสนเชียงแลงลงมาพักอยู่ในเมืองระเวกนั้น เขาก็ได้เห็นพระมหาเจดีย์เกศาธาตุหลังที่ ๓
อันเป็นเครื่องกำหนดอายุพระพุทธรูปศาสนาพันที่สามก็ได้ทรุดจมลงไปในน้ำ คือฐานธรณีจมลงไปได้ชั้นหนึ่ง
ในปีนั้น...กล่าวถึงพระมหาเจดีย์เกศาธาตุ ๕ องค์ ที่ประดิษฐานอยู่กลางเมืองระเวกอันมีในเขตตัวเมืองอโยธยาหาว
ราวัตดินนคร ก็จบเป็นกัณฑ์หนึ่ง

สถานที่ที่สันนิษฐานว่าจะเป็นที่ตั้งของเมือง “ระเวก” ตามตำนานและพงศาวดาร

เมื่อได้อ่านจากตำนานและพงศาวดารแล้ว ข้าพเจ้าได้พยายามที่จะค้นหาที่ตั้งของเมือง “ระเวก” และเมื่อ
เช้าวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ นี้เอง ข้าพเจ้าก็ได้ข้อสันนิษฐานว่าที่ตั้งของเมือง “ระเวก” นั้น น่าจะอยู่ในพื้นที่
“จังหวัดกำแพงเพชร” ของประเทศไทยในปัจจุบัน ดังจะมีเหตุผลสนับสนุน ดังนี้

เนื่องจาก ในชีวิตของข้าพเจ้า ยังไม่เคยได้มีโอกาสเดินทางไปจังหวัดกำแพงเพชรเลย จึงได้แต่อ่านจาก คู่มือเที่ยวเมืองไทยของดวงกมลที่มีอยู่ในมือเท่านั้น ซึ่งทำให้ทราบถึงลักษณะของโบราณสถานในเขตจังหวัดกำแพงเพชร ว่า

“...ตัวเมืองกำแพงเพชร ลักษณะเป็นกำแพงศิลาแลง สูงจากพื้นดินประมาณ ๕ เมตร มีป้อม ๑๐ ป้อม คูเมืองกว้างประมาณ ๓๐ เมตร มีประตูเมือง ๑๐ ประตู ภายในกำแพงและบริเวณใกล้เคียง มีโบราณสถานที่น่าสนใจหลายแห่ง...

วัดพระแก้ว เป็นวัดที่อยู่ในเขตกำแพงเมือง...ในบริเวณวัดเต็มไปด้วยต้นไม้ และต้นหญ้าสีเขียวขจีขึ้นสูงจนมิดฐานเจดีย์ ซึ่งส่วนใหญ่จะสร้างเป็นรูปทรงกลม ฐานสี่เหลี่ยมบ้าง แปดเหลี่ยม ตอนบนทรงกลมทรงรูประฆัง ยอดทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ ตรงกลางวัดมีวิหารร้าง มองเห็นยอดเสาศิลาแลง...

วัดพระนอน ...จะพบเศียรรูปสิงห์ปูนปั้นซึ่งขุดค้นได้วางอยู่หน้าโบสถ์ ฐานโบสถ์เป็นศิลาแลงยกพื้นสูง ๘๐ เซนติเมตร ...เสาโบสถ์ทำด้วยศิลาแลงแท่งใหญ่ ๆ รูปแปดเหลี่ยม เสาที่เหลื่อสลักเป็นรูปเทพพนมและอื่น ๆ ประกอบลวดลายสวยงาม ด้านหลังโบสถ์เป็นพระวิหารพระนอน...

วัดพระสี่อริยาบถ ...กำแพงวัดเป็นศิลาแลงปักล้อม ๔ ด้าน มีทางเข้าประตูด้วยศิลาแลง...

วัดพระสิงห์ ...ภายในเป็นฐานเจดีย์มีซุ้มพระ ๔ ทิศ ฐานเจดีย์กว้าง ๑๑.๐๐ เมตร สี่เหลี่ยมมีเจดีย์ราย ๔ มุม ด้านหน้าเจดีย์ใหญ่มีฐานโบสถ์กว้าง ๑๕.๐๐ เมตร ยาว ๓๐.๐๐ เมตร ...ด้านใต้มีวิหารใหญ่ ๑ วิหาร และขนาดย่อมอีก ๑ วิหาร..

วัดช้างรอบ เป็นวัดใหญ่ตั้งอยู่กลางลาน ฐานเจดีย์กว้าง ๓๑.๐๐ เมตร สี่เหลี่ยมที่ฐานเป็นรูปช้างครึ่งตัวเห็นแต่ ๒ ขาหน้า หันศรีษะออกจากฐานรายรอบเจดีย์เป็นช้างทรงเครื่องจำนวน ๖๘ เชือก...ด้านหน้าเจดีย์เป็นวิหารใหญ่กว้าง ๑๗.๐๐ เมตร ยาว ๓๔.๐๐ เมตร ฐานสูงประมาณ ๑.๕๐ เมตร วิหารเป็นเสา ๔ แถว ๗ ห้อง...

จากลักษณะดังได้กล่าวแล้ว จึงใคร่จะขอรบกวนท่านที่มีความรู้เรื่องประวัติศาสตร์และโบราณคดี ของ “เมืองกำแพงเพชร” ช่วยให้อ่านข้อมูล ถึงความเป็นไปได้ที่จะเชื่อมโยงกับ “เมืองระแวกของพระเจ้าอโศกมหาราช” ตามที่ได้กล่าวถึงในตำนาน หรือหากท่านพบเห็นลักษณะของโบราณสถานที่แห่งใดในประเทศไทย ที่มีลักษณะสอดคล้องกับที่ได้กล่าวไว้ในตำนาน ก็ขอความกรุณาได้แจ้งรายละเอียดเข้ามาเพิ่มเติมด้วยนะครับ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาเชิงลึกต่อไป.